

PLA LINGÜÍSTIC: “LES LLENGÜES QUE PARLEM A L'INSTITUT” I EL PROGRAMA BILINGÜE I PLURILINGÜE

a) “Les llengües que parlem a l'institut”

En l'Institut hi ha un considerable nombre de persones que parlen una llengua materna diferent de les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana. La nostra llengua és una part essencial de la nostra identitat, forma part de nosaltres mateixos; per això és tan important per a qualsevol persona sentir el respecte i l'interés dels altres per la pròpia llengua. Fomentar el coneixement de les llengües de tots els alumnes del Centre és una forma d'afavorir-ne la integració i de millorar la convivència.

Amb aquesta intenció, en el curs 2007-08 es van organitzar una sèrie d'activitats encaminades a difondre i valorar totes les llengües. Es pretenia implicar tots els alumnes i professors de l'Institut: per una banda, els professors i alumnes que tenen altres llengües maternes; per una altra, els grups d'alumnes i professors que al llarg del curs utilitzarien els materials elaborats i realitzarien les activitats dissenyades; finalment, tots els altres alumnes i professors de l'Institut que puntualment realitzarien una sèrie d'activitats de tipus informatiu i divulgatiu, les quals estarien centrades especialment en un dia concret dedicat a les llengües.

En una primera fase, un grup de quatre professors de llengües estrangeres i una professora de Valencià es van encarregar d'elaborar els materials del projecte: van dissenyar els textos que havien d'utilitzar-se en les gravacions, van elaborar activitats; van recopilar i van organitzar informació sobre característiques, les famílies i evolució de les llengües, la distribució de les llengües en el món, així com sobre llengües minoritàries i en perill d'extinció.

Paral·lelament es van preparar i van realitzar les gravacions dels textos. Amb la base d'un text comú, escrit per a un o dos participants, els alumnes i professors van enregistrar les versions en les seues respectives llengües maternes. Per a això van haver de traduir el text guia a les seues llengües i, ben sovint, comptar amb l'ajuda dels seus pares o altres familiars per a revisar l'ortografia i la correcció en l'expressió. Se'ls va demanar també que aportassen una cançó, poema, o qualsevol altra contribució lliure, la qual cosa va donar lloc a excel·lents produccions.

Una vegada van estar preparats els materials i les gravacions, un total de huit grups d'alumnes dels cursos 1r, 2n, 3r i 4t d'ESO van realitzar en classes de llengües estrangeres el conjunt de les activitats. Altres deu grups d'alumnes d'ESO van treballar algunes de les activitats en sessions de tutoria, en classes de Cultura Clàssica, Llatí, Grec, Valencià, Ciències Socials, Ètica i Activitats Alternatives a la Religió.

La resta de les classes de l'Institut van participar en activitats relacionades amb el **Dia de les Llengües en l'IES Francisco Figueras Pacheco**, el 20 de febrer (en commemoració del 20 de febrer del 2005, dia en què es va realitzar a Espanya el primer referèndum d'un país europeu sobre el Tractat que estableix una Constitució per a Europa). Les activitats realitzades durant aqueix dia concret tenien la finalitat de fomentar l'amor per la pròpia llengua com a expressió fonamental del que som i de la cultura a què pertanyem. Al mateix temps es pretenia despertar l'interés, el respecte,

l'estima i el desig de conèixer les llengües d'altres companys, com a manifestacions d'una de les majors riqueses que té la humanitat, la diversitat de cultures.

Els alumnes d'algunes classes van elaborar panells sobre la distribució geogràfica d'algunes llengües, característiques culturals dels països on es parla el castellà, el català, l'anglès, el francès, l'hongarès, el polonès i el suec. Els professors organitzadors del projecte van preparar també mapes, quadres, taules i textos informatius sobre les llengües, les famílies lingüístiques, característiques d'algunes llengües, llengües minoritzades, minoritàries i en perill d'extinció. En aquest sentit interessava fonamentalment que els alumnes compreguessen que, igual que hi ha espècies d'animals i plantes que estan en perill d'extinció i han de ser protegides, existeixen cultures i llengües que estan a punt de desaparèixer i que, amb cada llengua que s'elimina, es perd per sempre una forma única de comprendre el món.

El dia 20 de febrer es va inaugurar l'exposició de tots els treballs i textos preparats per professors i alumnes. Els grups de classe, acompanyats pels seus professors, van acudir per torns a visitar l'exposició, on van realitzar les activitats següents:

- breu xarrada d'uns deu minuts sobre el contingut de l'exposició, informació sobre les llengües, el seu origen, llengües de gran difusió en el món, llengües minoritàries i llengües en perill d'extinció;
- audició del CD *Les llengües en el Figueras* i resposta a unes preguntes;
- lectura del contingut, o part del contingut segons el nivell de la classe, dels panells i realització d'unes senzilles activitats.

L'exposició i les activitats van despertar un gran interès en molts alumnes i professors, que van demanar més activitats i el CD per a treballar-lo amb més deteniment en les classes. Finalment, el grup encarregat del disseny i organització del projecte va recopilar tota l'experiència i va ordenar els materials utilitzats perquè poguessen ser utilitzats en altres ocasions o servir de model per a realitzar experiències semblants.

El programa s'ha continuat en els cursos següents, encara que hem de reconèixer que s'ha centrat pràcticament en la celebració del Dia de les Llengües, en què s'han realitzat activitats que mantenen el mateix esperit.

Per exemple, en el curs 2008-09, a més de les exposicions mes amunt explicades, es van recopilar dos tipus de manifestacions lingüístiques pròximes i entranyables: una, les cançons de bressol, i l'altra, les receptes de cuina. Les cançons de bressol són una de les primeres representacions de la llengua amb què entrem en contacte quan arribem a aquest món, ens fan recordar la infantesa i ens evoquen sentiments agradables. Per això es va demanar a tota la comunitat educativa, sobretot a les famílies, que escriguessen la lletra de cançons de bressol (o el que en recordessen), la traduïren al castellà o al valencià si estava en qualsevol altra llengua, i, si era possible, la cantessen i la gravessen. Per altra banda, també es demanà a tota la comunitat educativa les receptes de cuina de plats típics dels llocs de procedència de les famílies de tots els alumnes escrites en la llengua original. Si no es tractava de receptes en castellà o valencià, a més de la redacció en la llengua original, va caldre'n la traducció a una de les dues llengües de la Comunitat. Tant les cançons de bressol com les receptes formaren part d'una exposició que s'exhibí en el vestíbul de l'Institut des del

dia 20 al 27 de febrer. Tots els participants van obtenir un exemplar imprès i una gravació en CD de totes les cançons.

A més, a principi de maig, coincidint amb la visita dels participants d'altres països d'un Programa Comenius, s'hi van poder celebrar unes jornades gastronòmiques per degustar els plats de les receptes elaborades per al Dia de les Llengües.

Dins d'aquest projecte, també s'hi va programar en la COCOPE, a principi d'aquell curs, arribar a acords comuns terminològics i metodològics de les quatre àrees lingüístiques que s'imparteixen al Centre i insistir en la conscienciació de protegir les llengües minoritàries i minoritzades.

En els dos cursos últims, hi han estat les dues ajudants lingüístiques d'Anglès, una hongaresa i una búlgara, les que s'han ocupat de la preparació del Dia de les Llengües. Així, es van fer treballs sobre la geografia dels llocs de procedència de les llengües parlades al Centre, dels quals es va fer una exposició, on també es va mostrar molt especialment la llengua i la cultura hongaresa, en el primer cas, i la búlgara, en aquest últim any.

b) “Programa bilingüe i plurilingüe”

Programa bilingüe

El nostre institut compta amb els dos programes lingüístics oficials per tal d'aconseguir que el nostre alumnat acabe la Secundària sent competent lingüísticament tant en castellà com en valencià: el Programa d'Ensenyament en Valencià (PEV) i el Programa d'Incorporació Progressiva (PIP). Del primer programa sempre hi ha hagut a l'Institut una línia en tots els nivells d'ESO i en 1r de Batxillerat. El curs 2012-13, per decisió de la Conselleria, el PEV desapareix de 1r de Batxillerat.

En la pràctica, sols l'alumnat del primer programa acaba amb un nivell de competència lingüística semblant en valencià i en castellà. L'alumnat del PIP obté la graduació en Secundària amb un nivell menor de competència lingüística en valencià que en castellà. Els motius són clars: la pressió i la presència del castellà és aclaparadora en la societat alacantina i els jòvens sols entren en contacte amb el valencià a l'escola. És clar que, en aquestes circumstàncies, solament amb l'assignatura de Valencià els alumnes no poden obtenir els mateixos nivells de competència en les dues llengües.

Fins al curs 2009-10, el PIP de l'Institut es reduïa, a més de la matèria de Valencià, a alguna assignatura que per voluntat d'un professor s'impartia en valencià en algun grup d'ESO o de Batxillerat. A partir d'aquell curs, es va veure la necessitat de formar una Comissió de Normalització Lingüística que estudiés la possibilitat de formalitzar el PIP i de generalitzar en tots els nivells una assignatura (com a mínim) que fes servir el valencià com a llengua vehicular. També aquell curs alguns professors van assistir a unes xerrades sobre plurilingüisme i tractament integrat de llengües i de llengua i continguts.

Per diversos condicionaments (entre els quals destaca que les places a què opta el professorat no estan catalogades lingüísticament), no s'hi va poder dur a terme en el

2010-11; però en el 2011-12, malgrat malentesos inicials, l'assignatura de Plàstica de 1r d'ESO s'ha impartit en valencià.

Per al curs 2012-13 està previst mantenir la Plàstica en valencià per a tots els grups de 1r d'ESO, a més d'ensenyar la Tecnologia d'aquest nivell també en valencià i que hi haja un nivell d'ESO en què s'impartisca una assignatura en valencià en cada grup. Igualment, també en un grup de Literatura Universal (optativa de modalitat de 2n de Batxillerat) la llengua d'aprenentatge serà el valencià, a més d'algun material en alguna assignatura d'altres nivells.

Programa plurilingüe

El coneixement de llengües és cada dia més necessari en la societat actual. La competència lingüística sols s'aconsegueix amb la immersió d'una persona en un context en què tot s'expresse en una llengua determinada (això tant se val per al valencià com per a les llengües estrangeres). Per tant, si volem que millore el coneixement i el domini dels nostres jòvens d'alguna llengua estrangera, cal ampliar les possibilitats d'entrar en contacte amb aqueixa llengua.

A l'Institut s'intenta que les classes d'Anglés i de Francés s'impartisquen en grups reduïts d'alumnes. En el curs proppassat, l'anglés ha sigut la llengua d'aprenentatge de les Matemàtiques del 1r ESO D. En el curs 2012-13 s'ampliarà el programa d'assignatures en anglés: a més de les Matemàtiques del 2n ESO D, s'impartiran les Matemàtiques i l'Educació Física d'un grup de 1r d'ESO, a més d'algun material en alguna altra assignatura d'altres nivells.

També, des de sempre, a l'Institut s'ha potenciat el contacte directe amb els parlants d'una altra llengua, bé mitjançant videoconferències, bé amb intercanvis escolars, bé amb programes Comenius i Erasmus.

En els últims sis cursos, l'Institut ha participat en tres programes Comenius. Així, alguns dels nostres alumnes han pogut entrar en contacte (de vegades viatjant durant una setmana a algun país europeu) amb jòvens de França, Regne Unit, Alemanya, Dinamarca, Itàlia, Polònia, Lituània, Romania, Bèlgica, Turquia i Bulgària. Per als cursos 2012-13 i 2013-14 hem demanat dos programes Comenius més, un dels quals han denegat per falta de pressupost i un altre, de caràcter bilateral amb un centre de Dinamarca, està pendent d'aprovació.

L'IES Figueras Pacheco va sol·licitar un altre Projecte Europeu Comenius, *Europe's got talent*, però, malauradament, no ens el van concedir. Els instituts europeus que hi participen són centres educatius amb els quals el nostre institut ja va compartir un projecte europeu Comenius fa alguns anys. Aleshores ens han convidat a prendre'n part, encara que no comptem amb la dotació econòmica de l'Agència Nacional Espanyola de Comenius. Per aqueix motiu, alguns alumnes i alguns professors van participar en l'encontre que va tenir lloc a Manchester, del 26 al 30 de març de 2012, i altres alumnes van poder practicar l'anglés i conèixer altres estudiants europeus a través de la xarxa. En el curs 2012-13, està previst que també alguns alumnes puguen viatjar a Holanda (el viatge corre a càrrec de l'alumne), on tindrà lloc el segon encontre dels centres participants en aquest Comenius.

Una altra modalitat de Projecte Europeu Comenius és la que permet la mobilitat individual d'estudiants entre centres d'alguns països europeus que ja hagen participat en programes europeus anteriors. Així, dos centres europeus que estiguen d'acord intercanvien alguns alumnes perquè realitzen els seus estudis durant un mínim de tres mesos i un màxim d'un curs complet, mentre viuen amb les famílies dels alumnes que hi participen. L'IES Figueras Pacheco ha participat en aquest programa els dos cursos anteriors, per la qual cosa un total d'onze alumnes han estudiat durant un trimestre a Dax (França), Castelnuovo di Garfagnana (Itàlia) i Eeklo (Bèlgica) i un alumne ha cursat tot 1r de Batxillerat a Dax. Com que l'experiència ha resultat totalment positiva, en el curs 2012-13, el Figueras Pacheco intercanviarà, durant un trimestre, quatre alumnes de 4t d'ESO amb un centre de Secundària de Dax (França) i tres amb un centre d'Eeklo (Bèlgica). El professorat dels alumnes desplaçats farà un seguiment dels seus estudis, a fi que, quan tornen a Alacant, puguin incorporar-se al curs sense dificultats.

Dins el marc dels Programes Erasmus i de les FCT europees, l'alumnat dels Cicles Formatius tindrà l'oportunitat de realitzar un període de pràctiques en una empresa o en una organització d'un altre país europeu, com en cursos anteriors.

A més d'aquestes oportunitats d'immersió lingüística i cultural que no suposen cap inversió econòmica per a les famílies, l'IES Figueras Pacheco realitza viatges culturals i intercanvis amb altres centres de l'Estat espanyol i d'altres països europeus, que impliquen una modesta aportació econòmica dels alumnes participants. En aquestes experiències, a més de practicar els idiomes que s'estudien al currículum, els participants entren en contacte amb altres costums i cultures, la qual cosa els enriqueix personalment i acadèmicament.

Al curs 2012-13 hi ha previstos intercanvis amb un institut de Roermond (Holanda), un de Munic (Alemanya) i un d'Alderly Edge, molt a prop de Manchester (el Regne Unit).